

Protams, pērles!

Ja man kāds iedomātos pajautāt, kādu dāvanu vēlos Valentīndienā (vai dzimšanas dienā, vai trešdienā, vai citā dienā), mana atbilde būtu vienkārša un skaidra: pērles! Tajās nevar neiemīlēties. Kā valkāt pērles? Kā atrast savas?

Kā atšķirt, vai pērles ir īstas?

1. Pasvārsti rokā. Īstās pērles būs divas trīs reizes smagākas par pārļu imitāciju.
2. Sajūti temperatūru, – tev šķiet, ka pērles, paņemot rokā, ir vēsas? Īstu pārļu rota, ja vien tā nav stāvējusi saulē, pirmajā mirklī vienmēr būs auksta un tikai pēc tam pie ādas mazliet iesils.
3. Aplūko pērlē izurbtā cauruma maliņas. Tur var redzēt krāsas paliekas un sabiezējumus, ja mākslīgā pērle ir krāsota, un var pamanīt, ja pērlei vispār nav perlamutra kārtas.
4. Neīstas pērles ir pārsteidzoši vienādas. Īstās cita no citas vienmēr atšķirsies kaut vai ar tikko manāmu švīku vai negludumiņu.
5. Paberzē pērlīti pret pērlīti! Tās ir mazliet, mazliet graudainas? Tad ir īstas. Mākslīgās pērles ir tik gludas, ka viegli slīd, ieskaties pērles krāsā! Redzi pustoņus un nianšes?
6. Mākslīgās pērles krāsai nav dziļuma.
7. Neticami lētas pērles arī diez vai būs īstas.

Pērles ir īpaša rota, īstas sievietes rotaslieta, kuru var atstāt arī meitām un mazmeitām, lai nēsā vai vismaz apjūsmo: omītes pērles! «Pērles vienmēr ir īstas,» teikusi Koko Šanele. Pērļu atblāzma sievietei piešķir mazliet noslēpumainas aristokrātijas.

Saruna ar Ervīnu Butkēviču sākas ar jūsmīgiem ah! un oh! Tik brīnumainas ir pērles, kas izbērtas uz galda – gan nesavērtas, gan jau virtenēs. Runājot un fotografējot pat grūti koncentrēties, tā vien gribas pieskarties jutekliskajam skaistumam uz galda. Baltas, zeltainas, rozā, violetas, pelēkas, zaļganas, melnas... Ervīns Butkēvičs ir Rīgas Tehniskās universitātes pasniedzējs, bet pērles viņiem ar sievu ir prieks, hobijs un mazais bizness.

Visas izbērtās ir upes pērles, un vienīgā jūras pērle ir Ervīnam kaktā – metāla trosītē Taiti pelēkā jūras pērle. Taču īstās upes pērles mierīgi var skaistumā mēroties ar dārgākajām jūras māsām. Toties to cenas ir daudz pieejamākas.

Auklē grozos

Kas vispār ir šis brīnumainais veidojums, kur tas rodas? Dabiskā pērle izaug, kad gliemenē nejauši iekļuvis kāds svešķermenis, ap kuru kā mazu planētas centru gliemene pamazām apaudzē perlamutru. Palet gadī, līdz izaug rotā verama pērlīte. Kultivējot tās pārļu audzētavās, šo niecīgo serdīti gliemenē implantē no ārpuses. Upes pērles pasaulē dēvē par saldūdens pērlēm, jo tās audzē upēs, dīķos un pat applūdinātajos

Kā nopirkt īstas pērles?

- Interneta veikalos var atrast necilākus īsto upes pērļu auskariņus pat par 10 eiro. Patiesi skaistām, apaļām un mirdzošām pērlēm cenas būs augstākas, taču brīnumskaistus pērļu auskarus var atrast par nepilniem 30 eiro, nelielas, askētiskas pērļu kaklarotas iegūstamas par 30–40 eiro. Greznas, garas virtenes – sudrabpelēka rota – 125 eiro. Gara melno pērļu kaklarota – 110 eiro. Viena izsmalcināta pērle tērauda trosītē – 32 eiro.
- Pērles meklē interneta veikalos *Pearls4us.com*, *Gaurapearls.com*, veikalos *Upes pērles*, *Muhamors* un citos.
- Ja pērc pērles, vari pajautāt pārdevējam arī par perlamutra kārtas biežumu! Saldūdens pērlēm ideāli, ja tas sasniedz 0,3–0,5 mm biežumu, bet jūras pērlēm pat 0,6–0,8 mm.
- Pērkot pērļu rotas, novērtē arī detaļas. Vai ir izturīgs diegs, uz kura tās savērtas? Pērļu asā mala deldē zīda diegus un neilona aukliņas, un pat *Tiffany* kaklarotas ik pa laikam jāpārver. Visideālākās ir tērauda juveliertrosītes. Apskatī arī aizdarīti un slēdzenīti.

dāmas un, starp citu, arī kungi greznojās tieši ar dabiskajām.

Tās pērles, kuras rotājas mūsu juvelierveikalu vitrīnās, ir audzētās jeb kultivētās pērles – gan sālsūdens, gan saldūdens. Saldūdens pērles Latvijā vēsturiski tiek sauktas par upju pērlēm, jo reiz tās bija atrodamas mūsu upēs.

Japānas, slavenas ar savu metāllisko spīdumu. Dienvidjūras pērles ir baltas un zeltainas, bet Taiti pērles – pelēkas, melnas un zaļganbrūni vizmojošās *peacock* jeb pērles pāva astes nokrāsās. Taiti visas pērles saņem īpašus sertifikātus, tāpēc no valsts izklūst tikai nevainojamas pērles. Vērtīgākās nokrāsas ir melno jūras pērļu zaļganais pāva astes zaigojums. Vērtīgs ir arī Dienvidjūras pērļu dziļais, samtainais spīdums.

Pērles var būt gan apaļas, gan garenas kā rīsu graudi, gan plakanas kā podziņas, gan kā lāsītes, gan rievotās baroka pērles ar tādu kā skrūves vītņi, jo augot gliemenē grozījušās, gan citās formās. «Jo pērle lielāka, jo gludāka, jo vērtīgāka. Tomēr ne vienmēr lielāks būs labāks konkrētai dāmī!» teic Ervīns.

Arī apaļas formas pērle būs vērtīgāka. Lai gan ir izņēmumi, piemēram, ja auskaros ir divas teju vienādas neparasto formu pērles. Dārgs retums ir baroka formas jūras pērles no Taiti.

Ervīns aptaujājis pērļu pircējas, un atklājies, ka Latvijā visvairāk ir iecienītas baltas, lavandas krāsas un melnas pērles.

Vēl pirms pārsimt gadiem pērles varēja atļauties tikai dižcilīgās un ļoti bagātās. Bija laiks, kad Romā pērles jāva valkāt tikai augstdzimušām sievietēm.

Latvija reiz bija pērļu zeme, tādēļ mēs pavisam noteikti varam rotāties ar kādu melnu, baltu, pelēku vai rozainu pērļu virteni.

Ķīnas rīsa laukos. Vienā gliemenē var iestādīt pat desmit jaunu pērļu, un tās izaug divu triju gadu laikā.

Jūras pērles aug trīs četrus gadus, turklāt vienā pērlē var iestādīt daudz mazāk pērļu centriņu. Vispirms jaunajām *Pinctada margaritifera* vai *Pinctada maxima* gliemenēm ļauj netraucēti divarpus gadu augt lagūnā. Pēc tam tās izvežo un katrā gliemežvākā ievieto vienu vai divas mazas gliemežvāka lodītes. Tad gliemenes ar pērļu dīgļiņiem liek grozos un laiž atpakaļ okeāna sāļajā ūdenī. Grozos tās ir pasargātas no uzbrucējiem. Ik pēc diviem mēnešiem grozus izceļ un gliemeņu vākus notīra. Bet citādi tās aug kā parastas jūras pērļu gliemenes. Visbeidzot pēc dažiem gadiem grozus ceļ laukā pavisam, jo pērles ir nogatavojušās. Jūras gliemene savas dzīves laikā var dot vairākas ražas. Jūras pērļu krāsa visbiežāk ir zeltaina, balta vai zaļganbrūni zaigjoša.

Pasaulē dārgākā jūras pērļu kaklarota, saukta par *Cowdray*, *Sotheby's* izsolē pārdota par 5,3 miljoniem ASV dolāru. To var apskatīt internetā – 43 retas, pelēki mirdzošas Taiti pērles ar kristāla aizdarīti.

Arī ikdienā

Šķiet, ka mēs Latvijā mazliet baidāmies nēsāt pērles. Taču patiesībā tās iederas gan smalkos pasākumos, gan biznesa vidē, gan ikdienā. Rotas ir tik dažādas – no maziem auskariņiem vai lakoniska gredzena ar vienu

Upes pērles skaistumā mierīgi var mēroties ar dārgākajām jūras māsām.

melnu pērlī līdz vairākkārt apvītai kaklarotai Koko Šaneles stilā.

Ervīns ir pētījis pērļu valkāšanas etiķeti un apgalvo, ka pērļu rotas var nēsāt pat vairākas uzreiz. Ja apģērbs ir eleganti vienkāršs un līdzīgos krāsas toņos, etiķete ļaujot izvēlēties pat divas vai – svinīgākam pasākumam – veselas trīs savstarpēji saskaņotas pērļu rotas. Piemēram, vidēji gara vienkāršaina kaklarota kopā ar krāsainām pērlēm. Ja tērps krāsains un faktūrās sarežģīts, tam liekama tikai viena pērļu rota.

Darījumu videi pašpārliecinātu *rozīnīti* piešķirs vērtīgu, perfektu apaļu, baltu pērļu rotas – auskari, vienrindas kaklarotas. Ikdienai pietāv maigi toņi – lavandas, rozāini – un baltas pērles. Toties vakara pasākumos var mirdzēt un mirgulo ar gariem pērļu auskariem, garām pērļu kaklarotām, vairāku virteņu rotām un pērlēm, kas kombinētas ar dārgiem akmeņiem.

Kas ir mākslīgās pērles?

Ervīns Butkēvičs teic, ka pēc izcelsmes tiek dalītas četru veidu pērles.

Dabiskās pērles mēs, visticamāk, ieraudzīsim tikai muzejos. Par tādām oficiāli drīkst saukt tikai nejausi dabā radušās upju vai jūras pērles. Taču agrāk dižcilīgās

Trešās ir kompozītmateriāla pērles. Tās ir cilvēka veidotas rotas no gliemežvākiem un citiem jūras produktiem. Piemēram, spāņu Maljorkas pērlēs tiek izmantota no sasmalcinātiem gliemežvākiem iegūta perlamutra esence, ar kuru tās lako kārtu pēc kārtiņas. Izskatās skaisti un maksā padārgi, tikai nav īstas, bet pērļu imitācija.

Ceturtais ir pērļu imitācijas – plastmasa un stikls. Un par pērlēm tās, protams, var dēvēt tikai nosacīti.

Kā atrast savas pērles?

Upju pērles ir gan skaistas, gan par pieejamām cenām.

Jūras pērles ir izsmalcinātākas. Tām ir biežāka un cietāka perlamutra kārtā, tādēļ tās ir spožākas un to mirdzums dziļāks. *Akoya* ir sudrabainas jūras pērles no

Kā kopt pērles?

Glabā tās auduma maisiņā. Neturi saules gaismā, mitrumā, sargā no kosmētikas līdzekļiem un karstuma. Ja kaut kur posies, ap kaklu apliec tikai pēc tam, kad esi uzklājusi kosmētiku un iesmaržojusies. Tad pagaidi vēl piecas minūtes, lai gaisā ap tevi nevirto pūdera un smaržu molekulas, un tikai tad apvij ap kaklu rotu. Lai pērles nenovecotu, tās jānēsā. Tā ir arī vislabākā kopšana – pērles ieeļļojas no tavas ādas, tāpēc nenosūbē. Tās var arī nomazgāt ar mīkstu lupatiņu un vāju ziepjūdeni. Var paberzēt arī ar kartupeļu miltiem.

